

REVELATIO

Colecția **Revelatio** este coordonată de
Otniel-Laurean Vereș

Ignațiu de Loyola (1491-1556) a fost în prima parte a vieții cavaler în slujba viceregelui Navarrei. Grav rănit în timpul unui asediu la Pamplona (1521), este silit să stea vreme îndelungată în convalescență, timp în care trece prin schimbări spirituale profunde. Părăsește cariera armelor iar, după ani petrecuți în rugăciune și asceză, precum și după studii de teologie și filosofie la Barcelona, Alcalá și Paris, cavalerul transformat în pelerin înființează *Societatea lui Isus* (1534). Ordinul iezuit este aprobat oficial în 1540 și este cunoscut pînă astăzi nu doar prin genul aparte de spiritualitate, ci și prin rolul său activ în misiuni, educație, dialogul dintre religii și ecumenism. Scrierile lui Ignățiu de Loyola fac obiectul a peste 20 de volume, publicate în *Monumenta Ignatiana*, printre ele distingîndu-se *Istoria Pelerinului*, autobiografia sa, și *Exerciții spirituale*, una dintre operele de căpătîi ale misticii apusene.

IGNAȚIU DE LOYOLA

ISTORISIREA
PELERINULUI

EXERCITII
SPIRITUALE

Traducere de
Antoaneta Sabău, Iulian Budău SJ
și Marius Taloș SJ

Prefață și note de Marius Taloș SJ

Ratio et Revelatio
2021

Colecția **Revelatio** este coordonată de
Otniel-Laurean Vereș

Redactor: Otniel-Laurean Vereș

Coperta: Horia Șandor

DTP: Dan Ichimescu

Tipărit la Print Expert, Oradea

Copyright © Ratio et Revelatio, 2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IGNAȚIU DE LOYOLA, sfânt

Istorisirea Pelerinului : exerciții spirituale / Ignațiu de Loyola ; trad. de Antoaneta Sabău, Iulian Budău... și Marius Taloș... ; pref. și note de Marius Taloș.... - Oradea : Ratio et Revelatio, 2021

ISBN 978-606-9659-22-9

I. Sabău, Antoaneta (trad.)

II. Budău, Iulian (trad.)

III. Taloș, Marius (trad.) (pref.) (note)

929

2

Ilustrație coperta I: *Cristos zîmbind pe cruce,*
Castelul Sf. Francisc Xaveriu, Navarra, Spania.

Editura Ratio et Revelatio, Oradea
str. Sofiei, nr. 3, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioet revelatio.com

www.ratioet revelatio.com

Cuprins

Prefață	7
Istorisirea Pelerinului.....	15
Prologul părintelui Nadal.....	15
Prologul părintelui Luis Gonçalves da Câmara	19
Convertirea	25
Cavalerul lui Dumnezeu.....	37
Manresa	45
Pelerinul la Ierusalim.....	61
Primele studii.....	81
Universitatea din Paris	103
Ierusalim sau Roma	121
Exerciții spirituale	139
Săptămîna întâi.....	151
Săptămîna a doua.....	178
Săptămîna a treia.....	210
Săptămîna a patra	221
Trei moduri de rugăciune.....	227
Misterele vieții lui Cristos, Domnul nostru.....	234
Reguli pentru discernerea spiritelor.....	260
Reguli de urmat în fapte de milostenie.....	269
Note ajutătoare pentru înțelegerea scrupulelor.....	272
Reguli pentru o bună slujire a bisericii	275

Nota traducătorilor

Istorisirea Pelerinului a fost tradusă din spaniola veche și din italiană folosindu-se următoarea ediție critică: *Autobiografia*, Editada y anotada por Cándido de Dalmases, S.I., în *Obras Completas de San Ignacio de Loyola, Edición manual*, Madrid, 1982, pp. 65-165.

Exercițiile spirituale au fost traduse din spaniola veche după manuscrisul *Autograf*, iar pentru pasajele cele mai problematice am consultat și următoarele trei versiuni existente în limba latină: *Versio Vulgata* (V), *Versio Prima A. 1541* (P1) și *Versio A. 1547* (P2). Toate aceste patru texte se găsesc în următoarea ediție critică: *Monumenta Historica Societatis Iesu, voll. 100, Sancti Ignatii de Loyola Exercitia spiritualia. Textum antiquissimum nova editio*. Edd. I. Calveras S.I. C. De Dalmases S.I., Romae, 1969.

Prefață

Noua ediție a celor mai cunoscute scrieri ale sfântului Ignațiu de Loyola în limba română se dorește a fi simplă. Simplă ca format de redactare, simplă ca accesibilitate pentru cititor, adică ușor de (răs)citit și ușor de purtat: dacă se poate, în buzunarul de la inima ce se vrea astfel plăsmuită.

O asemenea exigență nu rezultă din strategii de marketing, nici din magii oculte, ci din firescul întâlnirii dintre chibzuință și credință, *ratio et revelatio*. Într-adevăr, numai o carte simplă poate hrăni o inimă simplă, așa cum cere în dar psalmistul dornic să se apropie de Dumnezeu (Ps. 86). Pelerinul ignațian, asemenea celui rus de peste mări și țări și peste veacuri, știa deja acest lucru: rămas literalmente fără grai în fața Cuvîntului Întrupat, va deveni povestitor pentru cei de după el, reflectînd astfel deopotrivă două neputințe, una de a exprima inefabilul și alta de a ține pentru sine ce e merit pentru cît mai mulți.

Însă simplitatea nu înseamnă să fii simplist, așa cum avertiza fericitul Vladimir Ghika în stilul său apoftegmatic: „să nu complici lucrurile simple,

dar nici să le simplifici pe cele inerent complexe”. Volumul de față nu putea să scape acestei aporii: dorind să fie cât mai simplu în conținut și în prezentare, nu a vrut să renunțe la nici unul dintre textele fondatoare ale spiritualității ignațiene: *Istoria Pelerinului* și *Exercițiile spirituale*. Iar aceasta pentru că, într-adevăr, în legătura lor se ascunde ceva ireductibil din experiența oricărei vieți în Duh. Dacă, pe de o parte, nimeni nu a învățat vreodată mersul după manual, la fel de adevărat este, de cealaltă parte, că oricine își află rostul practicînd statornic aceleași îndeletniciri mîntuitoare va ajunge să bată un drum de folos și altor pelerini în devenire. Să vedem așadar cum a devenit pelerinajul existențial al lui Íñigo materia Exercițiilor ignațiene, pentru ca, la rîndul nostru, să facem din exercițiile noastre de zi cu zi pașii unui drum de viață.

Istoria Pelerinului: Autobiografie și Testament spiritual

Textul de față, scris între anii 1553 și 1555, parte în spaniolă, parte în italiană, de către iezuitul portughez Luis Gonçalves da Câmara¹, care a strîns și dezvoltat mai multe însemnări în urma

¹ Prima schiță a lui Gonçalves da Câmara s-a pierdut. O a doua schiță aparținînd aceluiași Da Camara a fost dictată în parte la Roma și în parte la Genova – ultima dată în italiană, nemaizis-punînd de un secretar spaniol. Acesta este textul care ne-a parvenit prin mai multe manuscrise.

convorbirilor purtate cu Ignațiu¹, poartă titluri diferite în manuscrisele și edițiile vechi. Astfel, Jeronimo Nadal l-a chemat *Acta quaedam Reverendi Patris Ignatii*; ediția bolandiștilor din 1731 l-a intitulat *Acta Antiquissima*; ediția critică din *Monumenta Historica S.I.* i-a dat numele de *Acta Patris Ignatii*; în secolul XX s-a impus titlul mai intuitiv și mai exact de *Autobiografie*. Noi adoptăm însă, după edițiile moderne care se inspiră din versiunea franceză, titlul de *Istoria unui pelerin*.

Citirea atentă a *Istoriei* îndreptățește importanța acordată acestui document atât pentru cunoașterea vieții lui Ignațiu, cât și pentru cunoașterea originilor Ordinului întemeiat de el. Ignațiu însuși, cu toate că face distincție între istoria sa personală și aceea a *Societății lui Isus* – nu întâmplător fragmentul autobiografic se oprește în 1538, chiar dacă aveau să mai treacă cincisprezece ani pînă la începutul redactării sale – ajunge să înțeleagă că viața lui de după convertire are o relevanță pentru Ordinul care abia se născuse.

Aceste aspecte permit precizarea intenției lui Ignațiu. *Istoria* are evident în centru persoana

¹ Ignațiu și-a 'dictat' *Istoria* în sensul vechi al verbului 'a dicta', acela de a vorbi cu glas tare în așa fel încît auditorii să poată memoriza discursul. 'El dicta mergînd', confirmă Camara. Imediat după fiecare întîlnire, acesta din urmă urca în cameră pentru a rezuma ceea ce auzise în 'puncte'. Potrivit tehnicii de învățare a timpului, *punctele* erau niște note succinte luate în timpul cursurilor și menite să ajute memoria în vederea unor dezvoltări ulterioare.

lui, însă numai și numai pentru a scoate în evidență felul în care a fost călăuzit de Dumnezeu. El nu își propune atât să se povestească pe sine și cu atât mai puțin să se ofere altora drept model, cât să arate cum propria experiență spirituală l-a condus la întemeierea *Societății lui Isus*, deopotrivă opera și moștenitoarea acestuia. Acum putem înțelege de ce *Istoria* poate fi citită atât ca o *Autobiografie* a unui sfânt cât și ca un testament spiritual lăsat de maestru urmașilor săi sau chiar ca *Testament spiritual* sub forma unei *Autobiografii*.

Exercițiile spirituale ca Pelerinaj lăuntric

La rîndul lor, *Exercițiile spirituale* se pot parcurge asemenea unui pelerinaj lăuntric de-a lungul a patru 'săptămîni' de apropiere prin meditație a exercitantului de Cuvîntul lui Dumnezeu, ele avînd totodată menirea de a-l ajuta în căutarea unei alegeri de viață corespunzătoare. În acest context, 'săptămînilor' în cauză constituie mai degrabă niște unități structurale decît niște diviziuni temporale: ele pot fi scurtate sau prelungite în funcție de nevoile celui care face *Exercițiile*¹.

Textul debutează cu o serie de însemnări practice (nr. 1-20) destinate îndrumătorului spiritual al persoanei care vrea să facă *Exercițiile*. Dar punctul de plecare propriu-zis al acestora îl constituie 'Principiul și Fundamentul' (nr. 23), un text concis și pregnant care afirmă că omul își află

¹ Cf. *EESS* 4.

în Dumnezeu deopotrivă obârșia și menirea. Prin această recunoaștere a condiției sale de creatură, el se descoperă în esență liber față de tot ce face umbră pământului, putându-se folosi de lucruri în măsura în care îl apropie de scopul existenței sale și evitându-le în măsura în care îl abat de la acest scop.

Odată stabilit acest *Principiu și Fundament, Exercițiile* intră în *Săptămîna întâi*, în care se meditează despre nevoia de mîntuire a fiecărei creaturi și în mod special a persoanei proprii. Un accent deosebit se va pune în acest context asupra examinării conștiinței (nr. 24-44). Următoarele trei *Săptămîni* propun o serie de meditații și contemplații asupra vieții, morții și învierii lui Isus. Aici putem lua în considerare cîteva contemplații, care constituie tot atîtea chei de înțelegere a pericopelor evanghelice propuse spre meditare, pe de o parte, și a propriei situații în lumina lor, pe de altă parte: este vorba despre contemplația 'Chemării Regelui' (nr. 91-99) și aceea a celor 'Două Steaguri' (nr. 136-148) și, respectiv, despre meditarea celor 'trei perechi de oameni' (nr. 149-157) și a celor 'trei feluri de umilință' (nr. 164-168). În *Săptămîna a doua* sînt contemplate scenele Întrupării și ale Nașterii Fiului lui Dumnezeu, ale vieții sale ascunse în Nazaret și apoi ale vieții sale publice. *Săptămîna a treia* se oprește asupra Pătimirii sale, iar în *Săptămîna a patra* se meditează asupra Învierii și Înălțării la cer a lui Cristos.

Cartea *Exercițiilor* mai cuprinde și o serie de

Adăugiri și Reguli pentru diferite situații. Cele mai importante sînt aici *Regulile pentru discernerea spiritelor*, cele despre simțirea și înțelegerea scrupulelor (nr. 345-351) și cele despre solidaritatea cu Biserica (nr. 352-370). *Regulile pentru discernerea spiritelor* sînt împărțite în funcție de pertinenta lor pentru cea dintîi și, respectiv, cea de-a doua *Săptămîna* (nr. 313-327 și, respectiv, 328-336). *Regulile pentru Săptămîna întîi* atrag atenția asupra deosebirii dintre mișcările lăuntrice care conduc spre bine și cele care, din contră, abat de la acesta. Ignățiu vorbește aici despre 'consolare' și, respectiv, 'dezolare'. În *Săptămîna a doua* trebuie aplicat în schimb un alt criteriu de diferențiere, pentru ca amăgirile spiritului rău să poată fi demascate și evitate.

Dacă *Exercițiile* încep cu *Principiul și Fundamentul*, se poate spune că ele se termină cu un nou *Fundament* pentru viața de zi cu zi sub forma unei *Contemplații pentru a dobîndi iubire* (nr. 230-237). Într-adevăr, ea este fundamentală pentru înțelegerea maximei ignățiene 'să-L găsec și să-L iubesc în toate pe Dumnezeu, Domnul nostru' și ne permite să recunoaștem astfel nebănuita valoare a vieții zilnice, pe care îndeobște o nesocotim ca fiind banală și lipsită de orice importanță. De fapt, cu cît se apropie cineva mai mult de Cuvîntul lui Dumnezeu, cu atît mai mult rugăciunea lui se simplifică și se transformă într-o 'atenție iubitoare' îndreptată asupra prezenței Sale în lume. Iar această 'atenție iubitoare' aduce cu

sine darul de a-l împlini în interior pe acela care trăiește cotidianul contemplînd și speră exersînd: „Caută-l pe Dumnezeu, și nu fericirea, aceasta este regula de bază a oricărei meditații. Dacă îl cauți pe Dumnezeu, atunci vei primi fericirea, aceasta este făgăduința oricărei meditații”¹.

Dar nu numai rugăciunea contemplativă constituie obiectul *Exercițiilor*. Menirea acestora constă și în ajutarea celui care le practică să ‘aleagă’ bine, cu alte cuvinte să ia niște hotărîri în care mai apoi să și rămînă. În acest context, cartea *Exercițiilor spirituale* se referă în primul rînd la alegerea unei stări concrete de viață, însă punctele care tratează acest subiect sînt pertinente indiferent de natura deciziei importante ce trebuie luată.

Contradicția internă a procedeeului ignațian – născut din conflictul dintre exigența dinamicii specifice a *Exercițiilor* și libertatea celui care le face – este depășită de felul în care se folosește exercitantul de ele. Ignațiu propune pe de o parte niște exerciții foarte precise ca formulare, însă pe de altă parte îl lasă pe exercitant să judece oportunitatea sau mai degrabă folosul lor. Tocmai în acest paradox trebuie căutat secretul pedagogiei sale: el reușește să facă din ceea ce a primit prin moștenirea sa culturală, prin experiența sa interioară, prin curente pe care le traversează, un instrument folositor altora, un mijloc pentru ca alții să ajungă la decizia deplin

¹ Bonhoeffer, D., *Gemeinsames Leben* (ed. Eberhard Bethge), Gütersloh, 1997, p. 72.

liberă care angajează radical un destin.

Originalitatea și totodată actualitatea *Exercițiilor spirituale* rezidă în această pedagogie, absolut personală, care se adaptează tuturor temperamentelor umane și spirituale și lasă mereu deschisă calea proprie fiecăruia: „*Exercițiile spirituale* au transformat deja o mulțime de inimi și de vieți și au condus la importante schimbări sociale și culturale. Ele nu constituie un sistem rigid, închis. Dimpotrivă, ele sînt flexibile și pot fi adaptate oamenilor în funcție de diferitele etape ale drumului lor spiritual și de felurile moduri de viață ale oamenilor de astăzi. Experiența ne arată că și creștinii care nu sînt catolici pot trage folos din ele și pot fi adaptate în așa fel încît să-i ajute și pe necreștini. Personal, sînt convins că noi (iezuïții) nu avem nimic mai bun de oferit”¹.

Marius Taloș SJ

¹ Kolvenbach, P.-H., *Discurs ținut cu prilejul a 400 de ani de la aprobarea papală a înființării Societății lui Isus, la 27 septembrie 1991*, citat în, Knauer, P., *Ignatius von Loyola, Geistliche Übungen*, Echter Verlag, 1998, p. 24.

Istorisirea Pelerinului

Autobiografia Sfântului Ignațiu de Loyola

Prologul părintelui Nadal¹

Părintele nostru Ignațiu îmi spusese mie, dar și altor Părinți, că i-a cerut lui Dumnezeu să-i dea trei haruri, înainte de a pleca din această lume: primul, ca Societatea să fie aprobată de Scaunul Apostolic; al doilea, să fie aprobate Exercițiile Spirituale; al treilea, să poată scrie Constituțiile². Amintindu-mi de acest lucru și

-
- 1 Jerónimo Nadal s-a născut la Palma, în Insula Mallorca în 1507. Primele legături pe care le-a avut cu Sfântul Ignațiu și cu primii tovarăși în Paris l-au lăsat cu un sentiment de neîncredere. Nu va intra în Societatea lui Isus decât în noiembrie 1545, la Roma. A murit la Roma în 1580. Funcțiile pe care le-a avut i-au permis să pătrundă în intimitatea Sfântului Ignațiu; el este unul dintre martorii cei mai de încredere și mai fideli.
 - 2 Societatea lui Isus a fost aprobată oficial de Papa Paul al